

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΤΗΙΕΝΑ

B E G I N

ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΔΡΑΣΗΣ

ATHENA BEGIN: 856613 - ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ
ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΕ ΆΤΟΜΑ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ.

WP2: ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

1) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ανά χείρας Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης είναι ένας από τους καρπούς του προγράμματος «ATHENA BEGIN». Το πρόγραμμα στοχεύει στην παροχή πόρων και εργαλείων σε επαγγελματίες φροντίδας ατόμων με νοητική υστέρηση που είναι θύματα έμφυλης βίας (εφεξής ΕμΒ), ενδοοικογενειακής βίας δηλαδή, και στην ενδυνάμωση των ίδιων των θυμάτων με σκοπό να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους αναπτύσσοντας τις δεξιότητες και τις προσωπικές τους ικανότητες. Ανακύπτει συνεπώς η ανάγκη να εντοπιστούν οι κρυμμένες πραγματικότητες, να αντιμετωπιστούν επαγγελματικά και αποτελεσματικά και να ελαχιστοποιηθεί οποιαδήποτε δευτερογενής θυματοποίηση που μπορεί να υποστούν τα θύματα/επιζήσασες κατά τη διαδικασία.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων υπάρχει δέσμευση για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για την κατάρτιση επαγγελματιών που εμπλέκονται στη φροντίδα των θυμάτων ΕμΒ, για την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης για την πρόληψη της ΕμΒ, καθώς και κατευθυντήριων γραμμών για διάφορες δράσεις. Γυναίκες και άνδρες με νοητική υστέρηση, επαγγελματίες (υγειονομικοί, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, νομικοί, αστυνομικοί, φροντιστές) και άλλοι (υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και ευρύ κοινό) είναι οι άμεσοι και έμμεσοι ωφελούμενοι του προγράμματος.

Τα εκπαιδευτικά υλικά αναμένεται να συμβάλουν στη βελτίωση της επάρκειας των επαγγελματιών για την προστασία και την στήριξη των ατόμων με νοητική υστέρηση.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης είναι ένα μόνο παράδειγμα αυτών των εκπαιδευτικών υλικών. Είναι το προϊόν μιας εμπειριστατωμένης ανάλυσης, βασισμένης στην εξαγωγή ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που διατέθηκαν από κάθε χώρα εταίρο (Πορτογαλία, Ισπανία και Ελλάδα), και αφορούν επαγγελματίες και άτυπους φροντιστές ατόμων με νοητική υστέρηση που επιθυμούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά αυτήν την ευάλωτη ομάδα.

Ο ευκαίσιος στόχος των Ειδικών Κατευθυντήριων Γραμμών Δράσης, είναι να γνωστοποιήσουμε τους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες και οι άτυποι φροντιστές απέναντι στη συγκεκριμένη ευάλωτη ομάδα με δύο τρόπους: (1) ευαισθητοποιώντας το κοινό για τους συγκεκριμένους επαγγελματίες και (2) παρουσιάζοντας διάφορες ευκαιρίες βελτίωσης των κενών που εντοπίστηκαν σε αυτόν τον εργασιακό τομέα.

Για το σκοπό αυτό, το έγγραφο έχει οργανωθεί σε τρία κύρια μέρη: συστάσεις, κατευθυντήριες γραμμές δράσης και τομείς δράσης πάνω στη βοήθεια για γυναίκες με αναπηρίες, θύματα ΕμΒ και ενδοοικογενειακής βίας.

2) Γλωσσάριο / Ορισμοί

Για τους σκοπούς των κατευθυντήριων γραμμών δράσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παρακάτω ορισμοί:

Έμφυλη Βία: Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, η έννοια της έμφυλης βίας ορίζει ένα «φαινόμενο βαθιά ριζωμένο στην ανισότητα των φύλων, το οποίο συνεχίζει να αποτελεί μία από τις πιο αξιοσημείωτες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις κοινωνίες. Η έμφυλη βία είναι η βία που ασκείται σε ένα άτομο λόγω του φύλου του. Τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες υφίστανται έμφυλη βία, αλλά η πλειονότητα των θυμάτων είναι γυναίκες και κορίτσια.»¹

Ενδοοικογενειακή βία: Σύμφωνα με το άρθρο 3β της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ως ενδοοικογενειακή βία ορίζονται «όλες οι πράξεις φυσικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας οι οποίες συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή οικιακής ενότητας² ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, ανεξάρτητα αν ο δράστης έχει συνοικήσει ή συνοικεί με το θύμα ή όχι.»³

Άτομα με νοητική υστέρηση: οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από το φύλο ή την ηλικία που έχει «σημαντικά μειωμένη ικανότητα κατανόησης νέων ή σύνθετων πληροφοριών και εκμάθησης και εφαρμογής νέων δεξιοτήτων (μειωμένη νοημοσύνη). Αυτό οδηγεί σε μειωμένη ικανότητα του ατόμου να ανταπεξέρχεται με ανεξάρτητο τρόπο (δηλ. έχει μειωμένη

¹ Ο ορισμός ανακτήθηκε από τον επίσημο ιστότοπο του EIGE: <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

² ΣΤΜ, στο πρωτότυπο domestic unit = νοείται ένα σπίτι, διαμέρισμα ή άλλη παρόμοια οικιστική μονάδα που συνήθως κατοικείται από μια οικογένεια ή από μια οικογένεια και όχι περισσότερα από τέσσερα άλλα άτομα που δεν είναι μέλη αυτής της οικογένειας ή από όχι περισσότερα από έξι άσχετα μεταξύ τους άτομα.

³ Ο ορισμός ανακτήθηκε από το κείμενο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης: <https://rm.coe.int/168008482e>

κοινωνική λειτουργικότητα), ξεκινά πριν την ενηλικίωση και έχει διαρκή επίδραση στην ανάπτυξη»⁴ (όπως παρέχεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας).

Παιδί / Νέος: κάθε φυσικό πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Άτυποι φροντιστές: Σύμφωνα με το John Hopkins Medicine, άτυπος φροντιστής είναι οποιοδήποτε άτομο «φροντίζει οικογένεια ή φίλους, συνήθως χωρίς πληρωμή. Ένας φροντιστής παρέχει φροντίδα, γενικά στο περιβάλλον του σπιτιού, σε έναν γηράσκοντα γονέα, σύζυγο, άλλο συγγενή ή άσχετο άτομο ή για ένα άρρωστο ή ανάπηρο άτομο. Αυτές οι εργασίες μπορεί να περιλαμβάνουν τη μεταφορά του ατόμου, τα ψώνια, οικιακές εργασίες, προετοιμασία γευμάτων, όπως επίσης την προσφορά βοήθειας στο ντύσιμο, στην έγερση από το κρεβάτι, στην παροχή της τροφής, καθώς και φροντίδα σε περίπτωση ακράτειας.»⁵

Επίσημοι / επαγγελματίες φροντιστές: όλοι οι επίσημα εκπαιδευμένοι και καταρτισμένοι επαγγελματίες που εργάζονται σε δομές υποστήριξης, όπως οι υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής περίθαλψης, και πληρώνονται για τη φροντίδα που παρέχουν σε άτομα με νοητική υστέρηση. Ο όρος περιλαμβάνει επίσης του ανεξάρτητους επαγγελματίες, οι οποίοι δεν συνδέονται με ιδρύματα αλλά επίσης πληρώνονται για την παροχή φροντίδας.

Θύμα / Επιζώντες: κάθε φυσικό πρόσωπο με νοητική υστέρηση που υφίσταται έμφυλη βία και ενδοοικογενειακή βία.

3) Στόχος και Σκοπός

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης στοχεύουν να επιστήσουν την προσοχή των βασικών παραγόντων, δηλαδή των επαγγελματιών, των φορέων, των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής, καθώς και των πολιτικών στα κύρια κενά και στα

⁴ Definition retrieved from World Health Organization glossary/definition, available at: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/mental-health/news/news/2010/15/childrens-right-to-family-life/definition-intellectual-disability>

Ο ορισμός ανακτήθηκε από το γλωσσάριο / ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, διαθέσιμος στη διεύθυνση:

⁵ Definition retrieved from John Hopkins Medicine official website, available at: <https://www.hopkinsmedicine.org/health/caregiving/being-a-caregiver> Ο ορισμός ανακτήθηκε από τον επίσημο ιστότοπο John Hopkins Medicine, διαθέσιμος στη διεύθυνση

επείγοντα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα δικαιώματά των θυμάτων με νοητική υστέρηση της έμφυλης και της ενδοοικογενειακής βίας προστατεύονται, όταν τα θύματα αυτά έρχονται σε επαφή με τις επίσημες δομές στήριξης. Για το σκοπό αυτό, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αντιπροσωπεύουν μια προσπάθεια παροχής επαρκούς στήριξης στα θύματα με νοητική υστέρηση και οικοδόμησης καταλληλότερων επαγγελματικών και θεσμικών απαντήσεων. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να εξεταστούν σε συνδυασμό με τα επίσημα έγγραφα που σε εθνικό και διεθνές επίπεδο έχουν ρυθμίσει το συγκεκριμένο θέμα. Τα κύρια σχετικά έγγραφα σε διεθνές επίπεδο παρατίθενται στην παρακάτω λίστα, η οποία δεν είναι εξαντλητική:

- Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)·
- Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία·
- Η Οδηγία 2012/29 / ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που θεσπίζει τα ελάχιστα πρότυπα για τα δικαιώματα, την στήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης ενθαρρύνουν τους βασικούς παράγοντες να αναπτύξουν συνεργασία και αποτελεσματικά μέτρα για την αντιμετώπιση της ΕμΒ και της ενδοοικογενειακής βίας εναντίον ατόμων με νοητική υστέρηση και να παρέχουν στήριξη στα θύματά της. Ενθαρρύνουν παρομοίως την ειδική κατάρτιση των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην παροχή βοήθειας προς αυτά τα άτομα, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την κακοποίηση και την θυματοποίηση, καθώς και τους παράγοντες κινδύνου και να ενεργούν κατάλληλα λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές αδυναμίες της συγκεκριμένης ομάδας.

4) Αρχές

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης έχουν τη βασική λειτουργία να ενημερώνουν και να προετοιμάζουν επαγγελματίες και υπηρεσίες ώστε να αναπτύσσουν απαντήσεις για τα θύματα και να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες ειδικής

κατάρτισης. Οι βασικοί παράγοντες που εμπλέκονται σε αυτές τις ενέργειες πρέπει να περιφρουρούν τις ακόλουθες αρχές:

Η διατομεακή αντίληψη ως σημείο εκκίνησης για παρέμβαση - Κάθε άτομο πρέπει να αντιμετωπίζεται λαμβάνοντας υπόψη την ατομικότητά του, την υποκειμενικότητά του, τα πλαισιακά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του, χωρίς καμιά προκατάληψη, ώστε να προωθείται η ουσιαστική ισότητα και να παρέχεται επαρκής στήριξη σε κάθε δεδομένη περίπτωση.

Προσέγγιση επικεντρωμένη στο θύμα - Οι φορείς δεν πρέπει ποτέ να μετατραπούν τα θύματα σε όργανα, παρά να δίνουν προτεραιότητα σε όλες τις ειδικές τους συγκεκριμένες ανάγκες και δικαιώματα. Η παρέμβαση πρέπει να είναι προσανατολισμένη στα συμφέροντα των θυμάτων.

Διυπηρεσιακή προσέγγιση - Οι ευάλωτες ομάδες έχουν συγκεκριμένες και πολλαπλές ανάγκες. Για να αντιμετωπιστούν επαρκώς, οι επαγγελματίες και οι υπηρεσίες από διαφορετικές ειδικότητες πρέπει να συνεργαστούν ώστε να καλύψουν αυτές τις ανάγκες μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα.

Ευαισθητοποίηση και ανάγκες ειδικής κατάρτισης - Όλοι οι επαγγελματίες που είναι υπεύθυνοι για την παροχή στήριξης σε θύματα με νοητική υστέρηση, πρέπει να γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες αυτής της ευάλωτης ομάδας και να έχουν ειδική εκπαίδευση στο θέμα. Οι φορείς έχουν καθήκον να εκπαιδεύουν τους επαγγελματίες τους στον συγκεκριμένο τομέα επαρκώς.

5) Συστάσεις για την παροχή βοήθειας σε άτομα με νοητική υστέρηση, σε θύματα ΕμΒ και ενδοοικογενειακής βίας.

Στον όρο έμφυλη βία (ΕμΒ) περιλαμβάνονται διάφορες μορφές κακοποίησης που επηρεάζουν δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια όπως ο βιασμός, η σεξουαλική εκμετάλλευση, η σεξουαλική παρενόχληση, ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων και η ενδοοικογενειακή βία. Η ΕμΒ εναντίον των γυναικών είναι μια διαδεδομένη μορφή παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επηρεάζει μια στις τρεις γυναίκες παγκοσμίως (ΠΟΥ, 2013). Ο καθημερινός αυτός κίνδυνος βιώνεται ιδιαίτερα από γυναίκες με αναπηρίες, καθώς τα στοιχεία δείχνουν ότι η

κακοποίηση είναι συχνότερη σε αυτήν την ευάλωτη ομάδα (FRA, 2014; Dunkle, Van Der Heijden, Stern, & Chirwa, 2018). Είναι σημαντικό να αναφέρουμε όμως σε αυτό το σημείο ότι οι γυναίκες με νοητική υστέρηση εκτίθενται εξίσου στις ίδιες μορφές βίας με τις γυναίκες χωρίς εγνωσμένες αναπηρίες. Ωστόσο, ο «πρόσθετος παράγοντας ευαλωτότητας» (όπως αναφέρεται από τους Nosek, Foley, Hughes, & Howland, 2001, σελ. 186) δημιουργεί κάποιες συγκεκριμένες μορφές βίας που επηρεάζουν μόνο τις γυναίκες με αναπηρίες, καθώς συνδέονται εγγενώς με τους περιορισμούς και με τις ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης αυτών των γυναικών (Walter Brice, Cox, Priest, & Thompson, 2012).

Η προαναφερθείσα έρευνα επιβεβαιώνει ότι οι επαγγελματίες πρέπει να προσεγγίζουν τη συγκεκριμένη ομάδα λαμβάνοντας υπόψη την ευαλωτότητα και τις ιδιαίτερες προκλήσεις της. Με αυτά τα δεδομένα, είναι χρήσιμο να ληφθούν υπόψη διάφορες συστάσεις για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών τόσο της ομάδας όσο και των επαγγελματιών.

Το έργο που έχει υλοποιηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος ATHENA BEGIN έχει μέχρι στιγμής φέρει στο φως τις δυσλειτουργίες που βιώνουν αφενός οι επαγγελματίες, είτε είναι φροντιστές (επίσημοι και άτυποι), ψυχολόγοι, εργαζόμενοι στον ιατρικό τομέα και στην αστυνομία, ή άλλα έμμεσα μέρη, και αφετέρου τα θύματα. Έτσι, έμφαση πλέον δίνεται στο πώς αυτές οι δυσλειτουργίες μπορούν να μετατραπούν σε ευκαιρίες βελτίωσης, καθώς και σε συστάσεις για τον συγκεκριμένο τομέα εργασίας, με την επιδίωξη να μετριαστούν περαιτέρω οι επιπτώσεις στα θύματα και τους επαγγελματίες.

Οι συστάσεις αυτές πρέπει να εξεταστούν σε δυο ξεχωριστές θεματικές ενότητες: (α) για επαγγελματίες, όπου κάποιος μπορεί να συμπεριλάβει τους επίσημους και άτυπους φροντιστές, τους εργαζόμενους στην αστυνομία, τους ψυχολόγους και άλλες οντότητες / άτομα που συμμετέχουν στην άμεση ή / και έμμεση επαφή με άτομα με νοητική υστέρηση που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Η συγκεκριμένη ενότητα είναι προσανατολισμένη κυρίως στην κατάρτιση. Σε ένα μικρότερο τμήμα, στην ενότητα (β) όπου θα συμπεριληφθούν τα άτομα με νοητική υστέρηση που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Αυτή η ενότητα είναι προσανατολισμένη κυρίως στην παρέμβαση.

(α) Επαγγελματικός προσανατολισμός

Όσον αφορά τις συστάσεις που απευθύνονται στον Επαγγελματικό προσανατολισμό, η σημασία της επαρκούς κατάρτισης έχει επισημανθεί και εκτιμηθεί σε σημαντικό βαθμό από τους ίδιους τους επαγγελματίες. Είναι οι πρώτοι που αναγνωρίζουν ότι, πράγματι, δεν διαθέτουν την κατάρτιση να ανταπεξέλθουν στο ευρύ φάσμα προκλήσεων που φέρουν οι ευάλωτοι πληθυσμοί, όπως είναι τα άτομα με νοητική υστέρηση, ειδικά σε περιπτώσεις έμφυλης βίας και ειδικότερα, ενδοοικογενειακής βίας. Σε αυτό το πλαίσιο, εκπαιδευτικές ανεπάρκειες εντοπίστηκαν σε διάφορους τομείς. Ανεξάρτητα από τον εργασιακό τομέα του καθενός (υγειονομική περίθαλψη, αστυνομία, νόμος ή άλλο), η επιμόρφωση/κατάρτιση πρέπει να υλοποιείται από νωρίς στην ακαδημαϊκή ζωή και να διαρκεί καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, εφόσον οι διορισμένοι επαγγελματίες θα συνεχίσουν να έχουν επαφή με άτομα με νοητικές αναπηρίες.

Η ανάγκη για σωστή παρακολούθηση ξεκινά νωρίς, όταν οι μέλλοντες γονείς ενημερώνονται ότι το παιδί τους έχει κάποιο βαθμό αναπηρίας. Η κατάρτιση σε αυτόν τον τομέα θα επέτρεπε στους γονείς να λάβουν κάποια καθοδήγηση για το τι να αναμένουν κατά τη διάρκεια του γονικού ταξιδιού, ώστε να μη βιώσουν αισθήματα αδυναμίας και απελπισίας. Οι επαγγελματίες πρέπει να είναι καταρτισμένοι για να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους υφιστάμενους βαθμούς αναπηρίας, καθώς και για το τι αντιπροσωπεύουν αυτοί οι βαθμοί όσον αφορά τη συμπεριφορά και τις γνωστικές ικανότητες στα διάφορα στάδια ανάπτυξης του παιδιού. Η εφηβεία, για παράδειγμα, μπορεί να είναι ένα δύσκολο στάδιο, ιδιαίτερα εφόσον αφορά ένα άτομο με νοητική υστέρηση, καθώς φέρνει αντιμέτωπους τους γονείς με ένα ευρύ φάσμα πιθανών καταστάσεων για τις οποίες οι ίδιοι (και οι επαγγελματίες) δεν έχουν προετοιμαστεί. Όσον αφορά τη σεξουαλικότητα, για παράδειγμα, υπάρχει πλήρης απουσία εκπαίδευσης. Ακόμη χειρότερο είναι το γεγονός ότι τα άτομα με νοητική υστέρηση θεωρούνται περίπου άφυλα όντα, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα, που όταν εκδηλώνουν σεξουαλικές συμπεριφορές και ενδιαφέροντα, να υπάρχει η τάση να αγνοούνται. Η εκπαίδευση σε αυτόν τον γνωστικό τομέα θα βοηθούσε τους γονείς να προσφέρουν κατάλληλη καθοδήγηση σε παιδιά με νοητική υστέρηση σχετικά με το τι είναι αποδεκτό και τι όχι αναφορικά με τη σωματική επαφή, ενώ το πιο σημαντικό είναι πως οι γονείς εδώ θα εργάζονται σε πραγματικά προληπτικό επίπεδο.

Η έλλειψη εκπαίδευσης αναφορικά με τους υφιστάμενους βαθμούς αναπηρίας και τις αντίστοιχες επιπτώσεις βιώνεται επίσης από επαγγελματίες άλλων τομέων,

όπως η αστυνομία και οι φροντιστές (επίσημοι και άτυποι) οι οποίοι έχουν καταθέσει την αδυναμία τους να κατανοήσουν σε ποιο βαθμό το μήνυμά τους λαμβάνεται από τον παραλήπτη του.

Η κύρια διαφορά μεταξύ των ατόμων με και χωρίς νοητική υστέρηση όσον αφορά την έκφραση των προβλημάτων ψυχικής υγείας, έγκειται στην ευρύτερη χρήση της συμπεριφοράς ως μεθόδου έκφρασης ψυχιατρικών συμπτωμάτων από άτομα με νοητική υστέρηση. Η έννοια του «συμπεριφορικού ισοδύναμου» αναφέρεται στην έκφραση ψυχιατρικών συμπτωμάτων μέσω της συμπεριφοράς. Η μεγαλύτερη έκφραση «συμπεριφορικών ισοδύναμων» μεταξύ των ατόμων με νοητική υστέρηση οφείλεται αναμφίβολα στα προβλήματα επικοινωνίας τους. Η συγκεκριμένη επικοινωνιακή στάση μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο αναφορικά με την εκτίμηση κινδύνου και είναι επιτακτική ανάγκη να βρεθούν μηχανισμοί για να ξεπεραστεί.

Κατά την έννοια αυτή θα ήταν επίσης απαραίτητα τα κατάλληλα εργαλεία, ωστόσο, η ανεπάρκεια των εργαλείων για την αξιολόγηση του κινδύνου είναι μια άλλη βιωμένη πραγματικότητα. Τα υπάρχοντα εργαλεία σχεδιάστηκαν για άτομα χωρίς νοητική υστέρηση, εξ ου και ο λόγος που οι επαγγελματίες, καθώς δεν βρίσκουν καλύτερους πόρους για να βοηθήσουν τη συγκεκριμένη ομάδα, αφήνονται με έναν περιορισμένο αριθμό εργαλείων στα οποία μπορούν να καταφύγουν. Και πάλι όμως, κανένα από αυτά δεν είναι κατάλληλο για την εκτίμηση των συνθηκών των ατόμων με νοητική υστέρηση. Η κατάσταση του ατόμου (δηλ. η νοητική υστέρηση) παραβλέπεται, ενώ λαμβάνει προτεραιότητα η κατάσταση που πρέπει να αξιολογηθεί (δηλ. η βία). Η ανάπτυξη εργαλείων σχεδιασμένων για άτομα με νοητική υστέρηση, σε συνδυασμό με τη βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει (1) ένα ποσοτικό εργαλείο που μπορεί να οδηγήσει στην κατανόηση της κατάστασης του πελάτη και (2) ένα πρωταρχικό εργαλείο για να αναγνωριστούν τα σημάδια σε παιδιά, εφήβους και ενήλικους. Εντούτοις, μια ολιστική προσέγγιση δεν πρέπει να αγνοηθεί, το αντίθετο μάλιστα. Μια ολιστική προσέγγιση συνιστάται ανεπιφύλακτα, καθώς θα επιτρέψει μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση των γεγονότων.

Τα βασικά στοιχεία της κατάρτισης που προαναφέρθηκαν πιστεύεται ότι αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο με την ανάπτυξη διεπιστημονικών ομάδων και την ενοποίηση των υπάρχοντων δικτύων. Πρέπει να υπάρξει ένα ανοιχτό κανάλι με ισχυρές διαδικασίες επικοινωνίας μεταξύ των διάφορων εργασιακών πυρήνων

(υγειονομική περίθαλψη, ιατρικοί θεσμοί, αστυνομικά τμήματα, γραφεία ψυχολόγων κτλ.), οι οποίοι θα εργάζονται για την ανάπτυξη τόσο των σταδίων ανάρρωσης όσο και της πρόληψης και, κατά συνέπεια, να διασφαλίζουν υψηλότερα επίπεδα προστασίας για τα άτομα με νοητική υστέρηση που είναι θύματα έμφυλης βίας και ενδοοικογενειακής βίας. Για την τυποποίηση της ανταλλαγής πληροφοριών και του τρόπου λειτουργίας μεταξύ των διαφόρων εργασιακών πυρήνων, ένα συγκεκριμένο πρωτόκολλο απαντήσεων θα ήταν βασικής σημασίας. Ένα κοινό πρωτόκολλο ανταπόκρισης στις περιπτώσεις ΕμΒ - ενδοοικογενειακής βίας - για άτομα με νοητική υστέρηση, το οποίο λαμβάνει υπόψη τις ηθικές αρχές του πελάτη και λειτουργεί για την αποδόμηση εδραιωμένων στερεοτύπων και προσεγγίσεων διαποτισμένων με προκαταλήψεις.

Αυτό το σύνολο των προτεινόμενων δεξιοτήτων κατάρτισης θα μπορούσε να ρίξει λίγο φως και να χρησιμεύσει ως καθοδηγητικό εργαλείο για την ελάφρυνση του συναισθηματικού βάρους που κουβαλούν οι επαγγελματίες που εργάζονται με τη συγκεκριμένη ευάλωτη ομάδα, κλείνοντας κατά συνέπεια τις πόρτες που οδηγούν σε συναισθηματική εξάντληση και εξουθένωση.

(β) Προσανατολισμός στο θύμα.

Οι προσανατολισμένες στα θύματα συστάσεις υιοθετούν μια πιο εξατομικευμένη παρέμβαση.

Από επαγγελματική άποψη, τα άτομα με νοητική υστέρηση βιώνουν μια συνεχή αδιαφορία για όσα λένε. Αυτό πηγάζει από την πεποίθηση ότι η αναπηρία συνδέεται συχνά με την αδυναμία παροχής αξιόπιστης μαρτυρίας. Σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, όπου εμπλέκονται θύματα με νοητική αναπηρία, αυτή η στάση είναι ακόμη πιο αισθητή. Σε αυτό το στάδιο, η σύσταση είναι ότι οι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι σε θέση να αποστασιοποιηθούν από τον παράγοντα «αναπηρία», και παράλληλα να προσφέρουν την κατάλληλη παρέμβαση από την άποψη της επαλήθευσης των λόγων του ατόμου με νοητική υστέρηση.

Στις περιπτώσεις που τα θύματα με κάποιον τρόπο εμποδίζονται ή δεν είναι σε θέση να εκφέρουν λόγο, υπάρχει η σύσταση τα θύματα να έχουν, ή να τους παρέχεται, ένας ενδιάμεσος φωνής. Αυτός μπορεί να είναι είτε εκπαιδευμένος επαγγελματίας είτε άτυπος φροντιστής (μέλος της οικογένειας ή κάτι παρόμοιο) που

θα δώσει φωνή στο θύμα με νοητική υστέρηση και θα υπερασπίζεται τα δικαιώματά του λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντά του.

Επίσης αξιοσημείωτο ήταν το γεγονός ότι τα άτομα με νοητική υστέρηση συχνά προσεγγίζονται σαν να είναι μικρά παιδιά, είτε από συγγενείς είτε από επαγγελματίες (όπως οι αστυνομικοί που παίρνουν τη μαρτυρία ενός θύματος με νοητική υστέρηση). Αυτού του είδους η στάση δίνει τροφή σε στερεοτυπικές συμπεριφορές και ενσταλάζει πεποιθήσεις οι οποίες εμποδίζουν τα άτομα με νοητική υστέρηση από το να βιώσουν μια πλήρη εμπειρία ζωής. Ένας ενδιάμεσος φωνής μπορεί να παίξει βασικό ρόλο στην ακύρωση τέτοιων παιδικών συμπεριφορών και να προσδώσει κύρος στην εμπειρία και στη μαρτυρία ενός θύματος με νοητική υστέρηση. Η σύσταση είναι οι υπηρεσίες όλων των εργασιακών τομέων να είναι εξοπλισμένες με ένα τέτοιο άτομο, ούτως ώστε:

(1) να βοηθήσει το άτομο με νοητική υστέρηση να αποκτήσει επίγνωση ότι υπήρξε θύμα βίας (σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν τα άτομα με νοητική υστέρηση είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας, δεν το συνειδητοποιούν, ούτε βλέπουν τον εαυτό τους ως θύμα):

(2) να γεφυρώσει το υπάρχον επικοινωνιακό χάσμα που αποτρέπει τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας με νοητική υστέρηση να ακουστεί η φωνή τους

Συνιστάται στους επαγγελματίες να καλλιεργούν μια σχέση εμπιστοσύνης και ένα περιβάλλον ασφάλειας, όχι μόνο για το θύμα, αλλά και για τις αντίστοιχες οικογένειες. Αυτό συμβαίνει επειδή τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας με νοητική υστέρηση αλλά και οι οικογένειές τους ανέφεραν ότι βίωσαν αισθήματα επίκρισης και προκατάληψης από φορείς που θα έπρεπε να τους προσφέρουν κατανόηση. Οι προαναφερθείσες συνθήκες καθίστανται ακόμη πιο γόνιμες όταν ο καταρτισμένος επαγγελματίας είναι σε θέση να ενεργοποιήσει τις δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης.

Κύριος στόχος είναι η ελαχιστοποίηση των ανισοτήτων που βιώνει το θύμα και η ενθάρρυνση του επαγγελματία για την επιλογή μιας κοινής προσέγγισης.

6) Προτεινόμενο μοντέλο ενός κοινού πρωτοκόλλου για παρόχους υπηρεσιών και για βασικούς παράγοντες

Προκειμένου να παρέχουν πρακτικές οδηγίες αναφορικά με τη βοήθεια προς τα θύματα και τις επαγγελματικές ανάγκες, οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος ATHENA, ενθαρρύνουν

τους παρόχους υπηρεσιών και τους βασικούς φορείς να καταρτίσουν πρωτόκολλα με τις ελάχιστες προϋποθέσεις παρέμβασης οι οποίες απαιτούνται για τη συγκεκριμένη ευάλωτη ομάδα, ώστε να αποφευχθεί η δευτερογενής θυματοποίηση και να διασφαλιστούν η ασφάλεια και τα δικαιώματά τους. Με τον ίδιο τρόπο, η επένδυση στην ανάπτυξη ικανοτήτων μπορεί να είναι το κλειδί για μια πιο επικεντρωμένη στο θύμα προσέγγιση και μια παρέμβαση πιο αποτελεσματική.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης παρέχουν ένα σύνολο συστάσεων προσανατολισμένων στις ανάγκες τόσο των θυμάτων, όσο και των επαγγελματιών. Αυτές οι συστάσεις θα πρέπει να μετατραπούν σε πράξη μέσω πρωτοκόλλων δράσης μεταξύ οργανισμών σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη το γεωγραφικό εύρος της συγκεκριμένης δέσμευσης, καθώς τα θύματα με νοητική υστέρηση έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν βοήθεια με τα ίδια πρότυπα ποιότητας οπουδήποτε και αν ζουν. Η γεωγραφική θέση δεν μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την εύρεση βοήθειας. Τα πρωτόκολλα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα φορέων, ώστε να δημιουργηθεί μια αποτελεσματική διυπηρεσιακή προσέγγιση όσον αφορά την ανταπόκριση προς τα άτομα με νοητική υστέρηση. Η διυπηρεσιακή προσέγγιση είναι υποχρεωτική, δεδομένου ότι στη συγκεκριμένη ομάδα οι αναπηρίες μπορούν να απαιτήσουν τη βοήθεια επαγγελματιών διαφορετικών εξειδικεύσεων ενώ η δικτύωση και η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών τομέων μπορεί να αυξήσει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Είναι επίσης σημαντικό να σκεφτούμε ότι οι Ακαδημαϊκές Αρχές και τα Πανεπιστήμια θα ήταν ενδιαφέροντες εταίροι για συμμετοχή στο πρωτόκολλο, καθώς οι επαγγελματίες αναφέρουν την έλλειψη ακαδημαϊκής ειδικής κατάρτισης ως εμπόδιο στην καλύτερη αντιμετώπιση των διανοητικών αναπηριών.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συστάσεις και τα θέματα που αναφέρονται, οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ειδικής Δράσης προτείνουν ένα μοντέλο κοινού πρωτοκόλλου για παρόχους υπηρεσιών και βασικούς παράγοντες, καθώς και συγκεκριμένους ρόλους και αρμοδιότητες για κάθε υπογράφοντα εταίρο.

- Κοινό πρωτόκολλο (πεδίο εφαρμογής, ρόλοι και ευθύνες)

I - Πεδίο εφαρμογής: Όλα τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να εφαρμόσουν από κοινού συντονισμένες προσπάθειες ώστε να προσφέρουν την

κατάλληλη στήριξη σε θύματα με νοητική υστέρηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Ομοίως, οι εταίροι δεσμεύονται να επενδύσουν πόρους για την ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε να αντιμετωπιστούν τα κύρια κενά στην κατάρτιση διαφόρων επαγγελματιών. Το προτεινόμενο πρωτόκολλο ισχύει για όλα τα συμβαλλόμενα μέρη και παράγει άμεσα αποτελέσματα. Το πρωτόκολλο περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν ανεξάρτητα από προκαταλήψεις σε όλες τις εμπλεκόμενες δομές. Τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να διαθέσουν όλους τους πόρους και τα τεχνικά μέσα που απαιτούνται για την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων.

II - Ρόλοι και ευθύνες

(α) Μέτρα προσανατολισμένα στο θύμα: Τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται σε μια προσέγγιση που είναι επικεντρωμένη στα θύματα. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλα τα απαραίτητα μέσα για να διασφαλιστούν η ασφάλεια και τα δικαιώματα των θυμάτων, καθώς και των μελών της οικογένειάς τους, δηλαδή των παιδιών). Τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να γνωρίζουν ότι μεταξύ άλλων, τα ισχύοντα μέτρα περιλαμβάνουν:

- Το δικαίωμα των θυμάτων να κατανοήσουν και να γίνουν κατανοητά από επαγγελματίες. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλα τα απαραίτητα μέσα ώστε να διασφαλιστεί μια αποτελεσματική επικοινωνία·
- Την παροχή προσαρμοσμένων και προσβάσιμων δομών / εγκαταστάσεων για τα θύματα και τις οικογένειές τους·
- Συγκεκριμένα εργαλεία εκτίμησης κινδύνου για άτομα με νοητικές αναπηρίες που πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν από τα συμβαλλόμενα μέρη·
- Ένα σχέδιο ασφάλειας που πρέπει να καταρτιστεί σε συνεννόηση με την αστυνομία και άτυπους φροντιστές·
- Είναι ζωτικής σημασίας να υπάρχει σχέση εμπιστοσύνης με τα θύματα και τους άτυπους φροντιστές, καθώς με αυτόν τον τρόπο όλες οι επικοινωνίες και η στήριξη θα παρέχονται από

τους ίδιους επαγγελματίες καθ' όλη την διάρκεια της παρέμβασης.

(β) Μέτρα προσανατολισμένα στους επαγγελματίες: Τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται για την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλα τα μέσα ώστε να διασφαλιστεί πως όλοι οι επαγγελματίες που ασχολούνται με θύματα με νοητική υστέρηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση ώστε να αναγνωρίσουν τις θυματοποιήσεις και να παρέχουν στήριξη σε τέτοιες ευάλωτες ομάδες. Τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να γνωρίζουν ότι μεταξύ άλλων, τα ισχύοντα μέτρα περιλαμβάνουν:

- Σχεδιασμό και πραγματοποίηση εκπαιδευτικών συνεδριών με επαγγελματίες που εμπλέκονται στην στήριξη θυμάτων με νοητικές αναπηρίες, δηλαδή εκείνων που εργάζονται στις πρώτες γραμμές παροχής βοήθειας·
- Παρακολούθηση της παρέμβασης και, όταν απαιτείται, διασφάλιση της εφαρμογής μιας διυτηρεσιακής προσέγγισης·
- Καταβολή προσπαθειών για την παρακολούθηση και την αποτροπή της εργασιακής υπερφόρτωσης, δηλαδή την χρήση κατάλληλων προγραμμάτων εργασίας ώστε να αποφευχθεί η εξάντληση των εργαζομένων·
- Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης σε επαγγελματίες όταν χρειάζεται·
- Επένδυση σε πόρους και εγκαταστάσεις για τη διαμόρφωση καλύτερων εργασιακών συνθηκών.

7) Ιδέες για θέματα παρέμβασης - πρόσθετες και πρακτικές γνώσεις για επαγγελματίες

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες 2021-2030 παρουσίασε τέσσερις βασικούς άξονες ανάπτυξης για όλα τα κράτη μέλη: προσβασιμότητα· ανεξάρτητη ζωή· εργασία· εκπαίδευση. Όλες οι χώρες που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με

Αναπηρία έχουν δεσμευτεί να μειώσουν τα υφιστάμενα εμπόδια και τους κινδύνους που αποστερούν από τους ανθρώπους αυτούς τα δικαιώματα και την ελευθερία τους. Το άρθρο 8^ο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες καλεί για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση, με στόχο την προαγωγή του σεβασμού των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ατόμων με νοητικές αναπηρίες, την εξάλειψη των προκαταλήψεων εναντίον τους και την εκτίμηση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων τους. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί αυτός ο στόχος, πρέπει να ληφθούν εκπαιδευτικά μέτρα, με στοχευμένη κατάρτιση στο εκπαιδευτικό σύστημα, αύξηση της ευαισθητοποίησης με εκστρατείες και κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης.

Παρομοίως, το άρθρο 21^ο τονίζει ότι τα άτομα με νοητική υστέρηση/πολλαπλές αναπηρίες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε τεχνολογίες που εξασφαλίζουν επαρκή επικοινωνία και να λαμβάνουν πληροφορίες σε προσβάσιμες μορφές, εγκαίρως και χωρίς επιπλέον κόστος. Τόσο οι οργανισμοί όσο και τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να ενθαρρύνονται να παρέχουν πληροφορίες με τρόπο που είναι προσβάσιμες σε όλους. Η Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρεία (2015) και η Αμερικανική Ένωση για τις Διανοητικές Αναπηρίες και την Ανάπτυξη (2018) αναγνωρίζοντας τα κενά στην κατάρτιση επαγγελματιών ανέπτυξαν ένα σύνολο οδηγιών / συστάσεων για επαγγελματίες. Συγκεκριμένα:

- ❖ Θεμελιώδη γνώση και ευαισθητοποίηση.
- ❖ Κατανόηση ότι η νοητική υστέρηση δεν είναι μόνο το άτομο με αναπηρία, αλλά η αλληλεπίδρασή του με πολλούς παράγοντες που επηρεάζουν τις εκφράσεις του. Συνιστάται μια πολλαπλής προοπτικής προσέγγιση στους παράγοντες κινδύνου που θα ενσωματώνει τους σχετικούς παράγοντες κινδύνου, επιτρέποντας ταυτόχρονα μια ποικιλία ταυτοτικών διαστάσεων της νοητικής υστέρησης.
- ❖ Κατανόηση ότι τα άτομα με νοητική υστέρηση και οι κατευθυντήριες γραμμές είναι ξεχωριστές οντότητες, οι οποίες όμως αλληλοσυνδέονται όταν ο κίνδυνος αναγνωρίζεται μέσω συγκεκριμένων στρατηγικών στήριξης για την πρόληψη και τελικά τον μετριασμό αυτού του κινδύνου βελτιώνοντας τη λειτουργία και την ευημερία του ατόμου με νοητική υστέρηση.

- ❖ Επίγνωση του τρόπου με τον οποίο οι στάσεις και οι γνώσεις για τη νοητική αναπηρία επηρεάζουν την ποιότητα της φροντίδας που παρέχουν οι επαγγελματίες στα άτομα με αναπηρίες και στις οικογένειές τους.
- ❖ Η ενσωμάτωση της διάστασης της Δικαιοσύνης στον τομέα της νοητικής αναπηρίας μπορεί να επηρεάσει την ανάπτυξη πολιτικών και πρακτικών για τη βελτίωση των νόμων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(α) Στιγματισμός, διακρίσεις και εμπόδια στη φροντίδα

- ❖ Αναγνώριση του τρόπου που ο στιγματισμός, η προκατάληψη, οι διακρίσεις και η βία επηρεάζουν την υγεία και την ευημερία των ατόμων με νοητική υστέρηση·
- ❖ Αναγνώριση της επίδρασης των θεσμικών εμποδίων στη ζωή των ατόμων με νοητική υστέρηση και αρωγή στην ανάπτυξη θετικών πλαισίων·
- ❖ Κατανόηση ότι είναι απαραίτητο να προωθηθεί η κοινωνική αλλαγή ώστε να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις του στιγματισμού στην υγεία και στην ευημερία των ατόμων με νοητικές αναπηρίες

(β) Ανάπτυξη μιας ικανοποιητικής ζωής

- ❖ Κατανόηση των διαφορών στην ανάπτυξη και στις ανάγκες των παιδιών και των εφήβων, καθώς επίσης και επίγνωση ότι δεν έχουν όλοι οι νέοι την ίδια προσαρμοστική και νοητική λειτουργία.
- ❖ Κατανόηση των ειδικών προκλήσεων που θέτουν οι επίμονες εμπειρίες που μπορούν να αναπτύξουν ενήλικες, ηλικιωμένοι με νοητικές αναπηρίες, με στήριξη στις διαστάσεις της ανθρώπινης λειτουργίας τους.

(γ) Αξιολόγηση, θεραπεία και παρέμβαση.

- ❖ Χρήση της έννοιας της ανθρώπινης λειτουργίας ως ενός μετρήσιμου δείκτη υγείας.
- ❖ Αναγνώριση του ότι τα άτομα με νοητική υστέρηση είναι πιο πιθανό να έχουν θετικές εμπειρίες στη ζωή τους όταν υποστηρίζονται σωστά.

- ❖ Κατανόηση του πόσο μεταβλητή είναι η γονεϊκότητα και η σύνθεση των οικογενειών των ατόμων με νοητικές αναπηρίες.
- ❖ Αναγνώριση του πιθανού οφέλους από τις διεπιστημονικές προσεγγίσεις στην παροχή στήριξης σε άτομα με νοητικές αναπηρίες, καθώς και από τη συνεργασία με άλλους παρόχους φροντίδας.

(δ) Έρευνα, εκπαίδευση και κατάρτιση

- ❖ Σεβασμός στην ευημερία και τα δικαιώματα των συμμετεχόντων με νοητική υστέρηση κατά τη διάρκεια ανακριτικών ερευνών και παρουσίαση των αποτελεσμάτων με ακρίβεια προς αποφυγή κακής χρήσης ή παραπλανητικής παρουσιάσής τους
- ❖ Προετοιμασία άλλων επαγγελματιών για συγκεκριμένες παρεμβάσεις σε άτομα με νοητικές αναπηρίες.

(ε) Αντιμετώπιση των κενών στις Εθνικές Νομοθεσίες

Η Ισπανία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν δημιουργήσει σχέδια και προγράμματα για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής και της έμφυλης βίας, ωστόσο φαίνεται ότι έχουν γίνει πολύ λίγα αναφορικά με τα άτομα με νοητική υστέρηση. Επομένως, πρέπει να υιοθετηθούν πιο αποτελεσματικά σχέδια δράσης και μέτρα για την περαιτέρω προστασία των γυναικών, των παιδιών και των ανδρών με αναπηρίες. Είναι σημαντικό οι κυβερνήσεις να αναπτύξουν συγκεκριμένους νόμους και πολιτικές για την προστασία των ατόμων με νοητικές αναπηρίες.

(στ) Συνεργασία μεταξύ κρατικών θεσμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων

Υπάρχει η πρόθεση να αλλάξει το θεμελιώδες πολιτικό παράδειγμα ενσωματώνοντας μια προοπτική προσανατολισμένη στον αυτοκαθορισμό για τη ζωή των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, η βία κατά των γυναικών με αναπηρία έχει αυξηθεί, αποκαλύπτοντας ότι η εργασία, ο ακτιβισμός και η πολιτική προάσπιση των γυναικών με αναπηρία δεν ήταν αρκετές για να την προστασία τους.

- ❖ Αντιμετώπιση της έμφυλης και της ενδοοικογενειακής βίας, εξάλειψη των ταμπού, δημιουργία δικτύων υποστήριξης και αναγνώριση συγκεκριμένων πτυχών της έννοιας του φύλου - αυτοί είναι οι στόχοι της εστίασης στην ενδοοικογενειακή βία στην περίπτωση των ατόμων με αναπηρία.
- ❖ Ενδυνάμωση των ατόμων και των οικογενειών τους
- ❖ Προώθηση του εγκάρσιου και ολοκληρωμένου οράματος των διαφόρων ενεργών φορέων στο ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας και της έμφυλης βίας
- ❖ Δημιουργία ενός Ενδιάμεσου που θα υποστηρίζει και θα συνοδεύει το θύμα με νοητική υστέρηση.
- ❖ Ειδικές δομές φιλοξενίας για άτομα / γυναίκες με νοητική υστέρηση.

Βιβλιογραφικές αναφορές

American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD).
Frequently asked questions on intellectual disability. Retrieved from:
<https://aaid.org/intellectual-disability/definition/faqs-on-intellectualdisability#.WjGbhXIG3RZ>

AAIDD/The Arc (2017). Addressing the causes and effects of intellectual and developmental disabilities. Joint position statement of AAIDD and The Arc. Retrieved on 21 April, 2021 from www.aidd.org

American Psychiatric Association (2013). Diagnostic and statistical manual for mental disorders (5th ed.). American Psychiatric Publishing.

Dunkle K., Van Der Heijden I., Stern E., and Chirwa E. (2018). [*Disability and Violence against Women and Girls: Emerging Evidence from the What Works to Prevent Violence against Women and Girls Global Programme*](#)

FRA - European Union Agency for Fundamental Rights (2014). *Violence against women: An EU-wide survey: Main results*. FRA, European Union Agency for Fundamental Rights.

Glasenapp, J., Elbing, U., Moschner, B. & Rohmann UH (2000). Microanálise exploratória de Processos de construção de relacionamento em terapia para pessoas com incapacidade intelectual. *Curative Education Research*, 26, 132-142

Machado, C. (2004). Intervenção Psicológica com vítimas de crimes: Dilemas teóricos, técnicos e emocionais. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 4 (2), 399-411.

Nosek, M. A., Foley, C. C., Hughes, R. B., & Howland, C. A. (2001). Vulnerabilities for abuse among women with disabilities. *Sexuality and Disability*, 19(3), 177-189.

OHCHR, Thematic Study by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on enhancing awareness and understanding of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (A/HRC/10/48, 26 January 2009), available at: <http://www2.ohchr> <last accessed 23 April 2021

Walter-Brice, A., Cox, R., Priest, H., & Thompson, F. (2012). What do women with learning disabilities say about their experiences of domestic abuse within the context of their intimate partner relationships?. *Disability & Society*, 27(4), 503-517

WHO - World Health Organization. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. World Health Organization.

ATHENA BEGIN

The content of this document represents the opinions of the authors only and is their sole responsibility. The European Commission accepts no responsibility for the use that may be made of any information contained herein.

Co-funded by
the European Union

www.athenabegin.org